

מכניסי רחמים-DIRECTING OUR PRAYERS TO THE ANGELS

The **סליחות** service both among Ashkenazim and Sephardim contains one paragraph that has been the center of some controversy-the paragraph that begins: **מכניסי רחמים**. Some omit the paragraph because in it we direct our prayers towards the angels and ask them to intercede on our behalf before G-d. Such an act is in conflict with the following:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ברכות פרק ט'-רבי יודן אמר משמיה דידיה בשר ודם יש לו פטרון אם באת לו עת צרה אינו נכנס אצלו פתאום אלא בא ועמד לו על פתחו של פטרונו וקורא לעבדו או לבן ביתו והוא אומר איש פלוני עומד על פתח הצירך שמא מכניסו ושמא מניחו. אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן אם בא על אדם צרה לא יצווה לא למיכאל ולא לגבריאל אלא לי יצווה ואני עונה לו מיד. הה"ד [יואל ג', ה'] כל אשר יקרא בשם ה' ימלט.

Translation: Rabbi Yudin in his own name said: an average man faced with a problem has to approach a possible savior in the following manner: he cannot suddenly walk in on his savior. Instead, he stands outside his savior's door and calls for his savior's servant or family member. That person then conveys the message that someone is waiting outside. The servant or family member then asks: shall I allow the guest to enter or shall I not? G-d does not require that we approach Him in that manner. If a difficulty strikes a person, he should cry out not to an angel, such as Michael or Gabriel. Instead, he calls out directly to G-d. G-d will then respond to his cries immediately. That is the message of the verse: (Yael 3, 5): all who cry out in the name of G-d will be rescued.

Despite the statement in the **תלמוד ירושלמי**, the paragraph of **מכניסי רחמים** found its way into the **סליחות** of the early **סידורים** including **גאון** and the **רב** **סדר רב עמרם** and the **סידור רב**. In contrast, some **ראשונים** strongly opposed the recital of any prayers that were directed towards the angels:

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת סנהדרין פרק י' משנה א'-והיסוד החמישי שהוא יתעלה הוא אשר ראוי לעבדו ולרוממו ולפרסם גדולתו ומשמעתו. ואין עושין כן למה שלמטה ממנו במציאות מן המלאכים והכוכבים והגלגלים והיסודות וכל מה שהורכב מהן, לפי שכולם מוטבעים בפעולותיהם אין להם שלטון ולא בחירה אלא רצונו יתעלה, ואין עושין אותם אמצעים להגיע בהם אליו, אלא כלפיו יתעלה יכוונו המחשבות ויניחו כל מה שזולתו. וזה היסוד החמישי הוא האזהרה על עבודה זרה, ורוב התורה באה להזהיר על זה.

Translation: The Fifth principle that a person should embrace is as follows: Serve G-d, exalt G-d, publicize His majesty and His teachings. However, do not do so through the beings that serve Him in heaven; be they the angels, the stars or the constellations or any other heavenly bodies because their activities are set by G-d. They are incapable of making any independent decisions about their actions; they have no choices; they simply fulfill the directives of G-d. It is improper to treat them as intermediaries who can be beseeched to intercede with G-d. Instead, you must direct your thoughts to G-d and to ignore all other heavenly bodies except for G-d. This Fifth principle serves as a warning not to engage in any forms of idolatry. That is the main focus of the Torah.

The רמב"ן sided with the רמב"ם concerning this issue:

רמב"ן-דרשה-תורת ה' תמימה, מהדורת ילינק -30-31-והע"ז השלישית מהם העובדים למלאכים הם הנבדלים והם שרים של האומות כמ"ש ושר מלכות פרס, ושר מלכות יון מיכאל שרכם או שיהשבו שיש להם יכולת או להיותם מליצים בינם ובין האל לעובדים אותם וכל אחד עובד שלו וכל זה נזהר לנו בתורה. ונראה שאפי' להתפלל להם ע"ד זה אסור לנו כמ"ש בהגדה בשר ודם יש לו אוהב אם באת לו עת צרה אינו נכנס לביתו פתאום אלא הולך ועומד על פתח הצרו של פטרונו וקורא לעבדו או לבן ביתו והוא אומר לו איש פלוני עומד בחוץ אבל הקרוש ב"ה אינו כן אלא אמר הקב"ה אם באת לך עת צרה לא תצוה לא למיכאל ולא לגבריאל ויענו לך אלא אלי צוה ואני אענה לך הה"ד כל אשר יקרא בשם ה' גִּמְלַט וְלֹא לְגַבְרִיאֵל וְלֹפִי זֶה: אֲנִי במיכאל שרא רבא ובמכניסי רחמים וכן נראה דברי הרב בספר המדע' ובמין זה של ע"ז אמר הכתוב ויעבדו אלהים אחרים, כי המלאכים נקראים אלהים והם אלהי השמים.

Translation: The third type of idolatry is the one in which people serve the angels, whether the angels themselves or the leaders of the nations that portray themselves as angels of G-d. That is how the leader of Persia was described and so too the leader of the Greeks. Nor should you depict the angel, Michael, as a guardian angel or nor should you believe that angels have some independent powers or can act as intermediaries between them and their gods nor should anyone serve what he believes to be his own angel-all this is prohibited by the Torah. It appears that this prohibition would include directing one's prayers towards the angels as we learned in a Midrash: an average man faced with a problem has to approach a possible savior in the following manner: he cannot suddenly walk in on his savior. Instead, he stands outside his savior's door and calls for his savior's servant or family member. The servant or family member then conveys the message that someone is waiting outside. He then asks: shall I allow the guest to enter or shall I not? G-d does not require that we approach Him in that manner. If a difficulty strikes a person, he should cry out not to an angel, such as Michael or Gavriel. Instead, he calls out directly to G-d. G-d will then respond to his cries immediately. That is the message of the verse: (Yoel 3, 5): all who cry out in the name of G-d will be rescued. Therefore: we . . .² the song of Michael and the poem: Machnisei Rachmaim. Apparently this is also the position of the Rambam based on he writes in the Book of Madah that this type of idolatry is prohibited based on on a verse from the Torah: "and they will serve other gods". In that verse the word: gods refers to angels. On occasion the Torah refers to angels as gods meaning that they reside in Heaven where G-d resides.

Other ראשונים defended the practice:

ספר שבולי הלקט סדר ראש השנה סימן רפב'-ובענייה האחרונה אומר וודוי, אבל אנחנו הטאנו ונופלין על פניהן ואומרים מכניסי רחמים כו' מכניסי דמעה כו' ואין בזה משום משתף שם שמים ודבר אחר שאינו דומה למה ששנינו ליה ולך מזבחה? והרב ר' אביגדור כהן צדק

1. This book was brought to my attention by Professor Daniel Goldschmidt in footnote 11 on page 12 of his introduction to his commentary on the סליחות. The book: תורת ה' תמימה can be found at www.hebrewbooks.org.

2. Apparently several words are missing.

להבין את התפלה

זצ"ל הביא ראיה על זה מהא דאמרינן בסנהדרין בפרק נגמר הדין: (מסכת סנהדרין דף מד' עמ' ב') אמר ר' יוחנן: לעולם יבקש אדם רחמים שיהו הכל מאמציין את כחו, ואל יהו לו צרים מלמעלה. לעולם יבקש אדם שיהו הכל מעמציין את כחו מלמטה ואל יהי לו צרים מלמעלה ופי' רבינו שלמה זצ"ל שייסייעוהו מלאכי השרת לבקש רחמים ושלא יהיה לו משטינים מלמעלה וגם במדרש שיר השירים על פסוק (ב', ז'): השבעתי אתכם אומרת כנסת ישראל למלאכים העומדים על שערי תפלה ועל שערי דמעה הוליכו תפלתי ודמעתי לפני הקדוש ברוך הוא ותהיו מליצי יושר לפניו שימחול לי על הזדונות ועל השגגות, ונאמר (איוב לג', כג') אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף וגו'

Translation: Towards the end of the Selichos service, we recite words of confession, the paragraph that begins: Aval Anachnu Chatanu, and we fall on our faces and then say the paragraph that begins: Machnisei Rachamim etc. and Machnisei Dimah. This is not equivalent to treating heavenly beings as gods. Were not similar words directed to the altar in the Beis Hamikdash when the Kohanim performed the Hoshanos ceremony and said "Li V'Lach Miz' Bai' Ach" (To G-d and to you, altar)? Rabbi Avigdor Katz, zt"l found support for the practice of directing prayers towards the angels from Maseches Sanhedrin, in the chapter that begins "Nigmar Ha'Din": Rabbi Yochanon said: He should always ask for mercy so that all Heavenly beings support his effort in prayer and none act as his enemies on high. Rashi explains: the ministering angels should help him by asking compassion for him and that no heavenly being argue against his worthiness. We find similarly in the Midrash to Shir Ha'Shirim on the verse: "I made you take an oath" that the Jewish People ask the angels who guard the gates of prayer and the gates of tears: please deliver my prayers and tears to G-d and be my advocates that He may forgive my intentional and unintentional sins. That is in accordance with the verse: if there is at least one out of a thousand angels willing to argue in my defense, etc.

What is the source for the paragraph of מכניסי רחמים? A clue may lie in a סליחה found in the Sephardic order of סליחות which incorporates a theme similar to that found in מכניסי רחמים:

עשה למען מלאכיך הקדושים והטהורים המשרתים פניך, המבקשים רחמים על ישראל עמך. כת יש למעלה נקראים מבטלי גזירה, מפירי שבועה, מעבירי קנאה, משיבי חמה, מזכירי אהבה, אהבתו של אברהם אבינו, לפני בוראם. כשהם רואים שהוא בכעס על בניו, משתטחים לפני כסא כבודו, ומתחננים ואומרים; הטר הטר יוצר בראשית, מחול מחול אביר יעקב, סלח סלח קדוש ישראל, כי אדיר מלכים אתה. מלך אדיר, מלך ברוך, מלך גדול, מלך דגול, מלך הדור, מלך ותיק, מלך זך, מלך חנון, מלך טהור, מלך ישר, מלך כביר, מלך לעד, מלך מרחם, מלך נורא, מלך סומך, מלך עוזר, מלך פודה, מלך צדיק, מלך צח, מלך קרוב, מלך רם, מלך שומר, מלך תם. למה לך איבה עם זרע אברהם אוהבך, למה לך קנאה עם זרע יצחק עקדך, למה לך תחרות עם זרע יעקב תמימך, כי קנין שמים וארץ קראת אותם. מיד יוצאות קרנות הוד מתחת כסא הכבוד ומכריזות ואומרות; אשריכם מלמדי זכות על בני, שבה לכם משלשלי זכות אבות, כי כל-צבא השמים והארץ כבוד וגדלה יתנו לכם.

Translation: Act for the sake of your angels, who are holy and pure, who minister before You, who ask mercy for Israel, Your people. A contingent of angels reside in the heavens known as "those who nullify decrees," "those who abrogate oaths", "those who remove jealousy," "those who turn back anger," "those who mention love," -the love of Avrohom, our Patriarch-before their Creator. When they see that G-d is angry at his children, they prostrate themselves before the Throne of His Glory and plead: "Allow, allow, O Creator of the world; forgive, forgive, Mighty Protector of Yaakov; pardon, pardon, Holy One of Israel, for You are the Mightiest of kings. Mighty King, blessed King, great King, eminent King, glorious King, prominent King, impeccable King, gracious King, pure King, upright King, powerful King, eternal King, merciful King, awesome King, supportive King, helpful King, redeeming King, righteous King, ethereal King, accessible King, exalted King, guardian King, perfect King: Why should You bear animosity toward the children of Avrohom, who loved You? Why should You show Your jealousy towards the acts of the children of Yitzchok, Your bound one? Why should You be in conflict with the children of Yaakov, your perfect one? For 'the possession of heavens and earth' You did call them. Immediately there emanate glorious rays from beneath the Throne of Glory, which proclaim "Praiseworthy are you who seek merit on behalf of My children; praised be you who cite the merits of the Patriarchs; May the host of the heavens and earth show you glory and greatness³."

The source for this סליחה is the following:

אוצר המדרשים (אייזנשטיין) היכלות עמוד 115 – פרק י"ב: (א') מבטלי גזירה מפירי שבועה מעבירי חימה משיבי קנאה מזכירי אהבה, אהבתו של אברהם אבינו לפני מלכם, כשהיו רואין אותו שהוא כועס על בניו מה הן עושיין? מחבטין כתריהן ומתירין את מתניהן ומכין על ראשם ונופלין על פניהם ואומריין: התר התר יוצר בראשית; סלח סלח אביר יעקב; מחול מחול קדוש ישראל, כי אדיר מלכים אתה. מלך נורא מלך מבוהל מלך יקר ונכבד, למה לך איבה עם זרע אברהם, למה לך קנאה עם זרע יצחק, למה לך תחרות עם זרע יעקב? כי קנין שמים וארץ קראת אותם ויוצאות קרנות מתחת כסא כבודו פמיליות – עמוד 116 – פמיליות (משפחות משפחות) ותוקעות ומריעות ומברכות.

Translation: Those who cause the nullification of decrees; those who cause the cancellation of vows; those who cause the cessation of anger; those who cause the end of jealousy; those who cause the remembrance of love, the love that the G-d of the Jewish People holds for Avrohom, our forefather. When the angels would see that G-d became angry at his People, what would they do? They would remove their crowns, take off their heavenly attire, bend their heads and prostrate themselves on the ground and cry out: overlook, overlook, Creator of the world; forgive, forgive, Lord of Yaakov; forgive, forgive, You who bestowed sanctity to the Jewish People, because You are the most adored of all G-ds. Fierce King, Frightening King, dear and adored King, why do You bear animosity towards the descendants of Avrohom; why do You show disfavor towards the children of Yitzchok; why do You act like a rival against the descendants of Yaakov. For 'the possession of heavens and earth' You did call them. Immediately there emanate glorious rays from beneath the Throne of Glory, representing the families of the angels who blow Shofar, play on trumpets and bless G-d.

3. Translation taken from the Orot Sephardic Selihot, 2003.

להבין את התפלה

Some אחרונים have also showed concern about this issue. The following excerpt from a תשובה not only deals with the issue of reciting the paragraph of מכניסי רחמים but also refers to other points within the תפילות of the ימים נוראים during which we direct our prayers towards the angels. The excerpt provides the opinion of Rabbi Chaim of Vilozhin, zt"l. He objected to directing any prayers towards the angels including the recital of one of the lines within the song of שלום עליכם:

שו"ת שיח יצחק⁴ סימן תיא-אודות שלשה המה נפלאו אשר נשאל עליהם, הנה הנם, האיך מעתירים החזנים טרם יתפללו בימים נוראים מבטאים בשפתים להטיב, יה"ר מלפניך שכל המלאכים שהם בעלי תפלות יביאו תפילתי לפני כסא כבודך, וכן ביה"ר שנוהגים לומר בין התקיעות מדובבים ג"כ שהמלאכים ימליצו טוב בעדינו, וכן אנו מחלים בפיוט מכניסי רחמים הכניסו רחמינו לפני בעל הרחמים, בכל אלה יפלא, הלא עיקר זיין מי"ג עיקרים, שרק לה' לבדו ראוי לעבוד ולהתפלל, ולא לזולתו אפילו למלאכים, והאיך נבטא כך . . . וכ"ל ס' שערי רחמים⁵ בהנהגת הגר"ח מוואלאזין זלה"ה אות כ"ו, תמה על מה שהעולם נוהגים לומר בליל שבת בבואם לביתם ברכוני לשלום, וגם בסליחות מלאכי רחמים וכן כמה סליחות, וכך אמר, לא ידעתי הבקשה למלאכים, הלא אין להם כח מאומה, וכ' ואמר, שמיום עמדו על דעתו לא אמר ברכוני לשלום וכן מלאכי רחמים, אך לא רצה לגעור בהאומרים.

Translation: Concerning three prayers, some expressed surprise and asked the following questions about reciting them. How do we allow the prayer leader during the Yomim Noraim to say: May it be G-d's will that the angels who are in charge of prayers carry my prayer to Your honored throne. How can we say the Yibei Ratzon prayer in between the series of Shofar sounds in which we ask that the angels advocate on our behalf? And how can we ask in the paragraph of Machnisei Rachamim that the angels bring our prayers before the Lord of compassion? All of these prayers raise concern. Is not the seventh of the Rambam's Thirteen Principles that we serve and direct our prayers only to G-d and to no other creation, not even to the angels? So how are we permitted to express ourselves in that manner? . . . We find in section 26 of the book: Sha'arei Rachamim which describes the practices of Rav Chaim of Vilozhion that he expressed surprise about the universal practice on Friday nights, after returning from synagogue, to ask the angels to bless us. He further questioned our practice of addressing our prayers toward the angels during Selichos and said: I do not understand why we would direct our prayers towards the angels? Is it not true that they are incapable of undertaking independent actions? Once Rav Chaim of Vilozhion became concerned about this issue, he never again said the line of Borchuni L'Shalom on Friday nights and he omitted any prayers found in the Selichos that were directed towards the angels. Despite his opinion, he chose not to criticize those who followed those practices.

4. Rabbi Isaac ben Rabbi Isaiah Yissocher Ber Weiss was born in 1873 in Pressburg, Slovakia. He studied Torah in the yeshiva of his primary Torah teacher, Rabbi Simcha Bunim Sofer (Shevet Sofer). At the age of 20 he served as a rabbi in the city. In 1904 he was appointed rabbi of Odleburg near Pressburg, and, in 1916 he was appointed chief rabbi of Verbo (Vrbove), a prominent community, where he established the yeshiva which he headed . . . Rabbi Weiss was murdered by the Nazis in 1942, and most of his writings were lost during the Holocaust. Siah Yitzhak has been published by his family from fragments that survived.
5. The book is available for downloading from www.hebrewbooks.org.

Recently a handwritten manuscript of a תשובה by the רוקה was uncovered in the National Library at the University of Strasborg in which the רוקה dealt with the issue of the propriety of reciting the paragraph of מכניסי רחמים. A transcript of that תשובה was published in the journal ישורון, 1999, page 41, by Rabbi Yosef Shmuel Zichter⁶. The תשובה is noteworthy for two reasons; one of the justifications given by the רוקה for reciting the prayer and the wording he included in the version of the prayer. First, the justification:

page 45 – ובפ' הוציאו לו אמר בזמן הבית היו ישר' חביבין לפני הקב"ה. לא היו צריכים לשליח אך האיש אשר ידע נגעי לבבו ובא אל הבית הזה והתפלל. ומשחרב נעשו כעבדים וצריכי' לשלוח מליץ חביב לפני המקום, והוא מיעוט כנפי החיות מלומר שירה כשחרב בית המקדש⁷.

Translation: In the chapter that begins: "They brought out to him" (Yuma 52a), we find: He said: when the Beis Hamikdash stood, the Jewish People were very dear to G-d. Therefore the Jewish People did not need an intermediary. Each person who felt a need in his heart would come to the Beis Hamikdash and would express his prayer. Once the Beis Hamikdash was destroyed, the standing of the Jewish People before G-d began to diminish. Beginning at that moment, they needed intermediaries who were loved by G-d to intervene on their behalf. Why did G-d's view of the Jewish People change after the destruction of the Beis Hamikdash? The destruction of the Beis Hamikdash caused a reduction in the amount of song that the angels would sing before G-d.

The text of the paragraph of מכניסי רחמים found in the manuscript clearly shows the influence of the events of the Crusades:

מכניסי רחמים הכניסו רחמינו כו' משמיעי צעקה כו' מכניסי דמעה כו' במטותא מנכון מלאכי מרומא, הכניסו דמעת העלובים, הכניסו לפניו אפרו של יצחק אבינו, הכניסו לפניו אפר תורה הקדושה, אפר דם הקדושים השרופים באש.

Translation: Those who transport prayers, transport our requests for compassion, etc. Those who heed cries, etc., those who deliver tears, etc. Pardon us, angels on high, for asking that you transport our silent and pitiful prayers; Display before G-d the ashes of Yitzchok our forefather, exhibit before G-d the ashes of the burnt Torah scrolls and the blood and ashes of the martyrs who were killed by fire.

6. A second article pertaining to this subject, written by Rabbi Shlomo Sperber, appears in the same journal beginning on page 706. The journal can be downloaded from hebrewbooks.org. I uploaded copies of both articles to the Scholarly Articles section of the Beurei Hatefila Institute website: www.beureihatefila.com.

7. Rabbi Zichter points to the following as the source for the רוקה's statement:

תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף יג' עמ' ב' – כתוב אחד אומר (ישעיהו ו') שש כנפים שש כנפים לאחד וכתוב אחד אומר (יהוקאל א') וארבעה פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם! – לא קשיא: כאן – בזמן שבית המקדש קיים, כאן – בזמן שאין בית המקדש קיים, כביכול שנתמעטו כנפי החיות. הי מיניהו אימעוט? אמר רב הננאל אמר רב: אותן שאומרות שירה בהן.

Translation: One verse provides: Each one had six wings, while another verse provides: And every one had four faces, and every one of them had four wings! There is no contradiction: the second verse refers to when the Temple was no longer standing, when as it were, the number of the wings of the angels were reduced. Which of the wings were taken away? Rabbi Hananel said that Rab said: The wings with which they would utter song.

The fact that the angels lost the wings with which they would sing songs of praise once the Beis Hamikdash was destroyed may have been the basis of the practice in Babylonia to recite Kedushah every day. They were compensating for the fact that the angels no longer sang songs of praise each day.